

1997

architecture ■ city ■ construction

A.c.c.

EXPO'DE'COLOGNE

**ШКОЛА
МУНИЦИПАЛЬНОЙ
ПОЛИТИКИ**

**УКРАИНСКИЙ
СТРОИТЕЛЬНЫЙ КАТАЛОГ**

ТОВАРЫ И ЦЕНЫ
МАТЕРИАЛЫ И ТЕХНОЛОГИИ
ДЕЛОВЫЕ
ПРЕДЛОЖЕНИЯ

**ГОРОДСКАЯ
РЕКОНСТРУКЦИЯ**

**ОБЗОР
ПРОЕКТОВ
И РЕАЛИЗАЦИЙ
ГОДА**

Будинок ССА - зразок дбайливості

Проектування ССА почалося у 1984 році архітекторами Пітером Розом, Філіс Ламбер та допомагаючим архітектором Ералом Аргюном (Peter Rose, Phyllis Lambert, Erol Argun). Будівля розпочалася у 1985 році. Центр поєднав нову частину з архітектурною пам'яткою — Shaughnessy House.

Будинок Шонессі був побудований на дві родини архітектором Вільямом Т. Томасом (William T. Thomas) у 1874 році у стилі ампір. Будинок поділений вертикально на дві дзеркально повторюючі одна одну частини. Це розподілення на фасаді будинку символічно виложене з каміння як своєрідна застіжка - zipper. Застіжка знаходиться на місці старої кадастрової лінії власності між ділянками двох родин та виступає як центральна вісь цілого проекту. Будинок Шонессі виконав роль "джерела ідей" для нового будинка Центру. Він стоїть на території Золотої Квадратної Милі (Golden Square Mile) у центрі Монреалю, яка сто років тому вважалася місцем найбагатіших резидентів Канади. Більшість з цих будинків було зруйновано у 1960-х роках, коли почалася хвиля спекуляції землею у центрі Монреалю. Філіс Ламбер, яка є не тільки директором ССА, але й видатною діячкою з охорони пам'яток архітектури у 1974 році купила Будинок Шонессі із задумом розмістити у ньому Центр. Реставрація будинку, який займає 20000 кв. футів, була виконана фірмою Bilodeau St. Louis Architects та тривала біля чотирьох років. Для нової функції громадської замість мешканевої, була змінена конструкція. Фасад з сірого каміння, характерний для старих будівель Монреалю, мусив майже повністю бути переробленим. Металевий карниз був відреставрований. На місці старих сходів для домашніх робітників був вбудований ліфт. Кухня з найсучаснішими кулінарними приладами була вмонтована під рівнем для публіки. Рівень для публіки тепер можна використати для весіль, семінарів чи інших подій. Важливо відмітити, що усі реставраційні роботи були виконані відповідно традиційним методам будівництва. Різбляні частини з червоного дерева були відіслані на північ Квебеку до народних майстрів. Гравіроване скло відновлено у майстерні Старого Монреалю. Кожна деталь була задбана та доведена до триумфального завершення.

Новий будинок ССА був запроєктований навколо старого як його центрального фокуса. Старі кадастрові лінії грають роль осей обох будинків. Новий будинок (130000 кв. футів) містить у собі виставочні галереї, театр, бібліотеку, найбільшу архітектурну книгарню Канади, офіси, сучасні приміщення для зберігання експонатів та офіси для дослідників ALCAN WING. Білий клен, алюміній, чорний граніт підлоги — усі матеріали пох-

одять з Квебеку, пов'язуючи будинок з його місцезнаходженням. На фасаді нового будинку ужили те саме сіре каміння, що й на Шонессі. Важливу роль у проекті грає світло. Штучне світло підсвічує експонати, а істотне заходить до галерей через "ліхтарі" у склепистій стелі. Кількість світла регулюється особливою системою фото-електричних датчиків у "ліхтарях". Проходячи через цю систему, світло відбивається багато разів від стін "ліхтаря" перед тим, як зайти до галерей. Таким чином, світло стає безпечним для експонатів з паперу, а відвідувачі не почувують себе "замкненими у приміщенні". Температура завжди підтримується на рівні 22 градусів С, за винятком сейфів "холодного збереження" експонатів, де температура підтримується на рівні 20, 12,5 та 4,5 градусів.

Чотири колекції як одне ціле

Колекція ССА поєднує чотири збірки. Перша, колекція

архітектурних малюнків, нараховує близько 35000 експонатів, від 15-го сторіччя до тепер, від увражів ренесансу до малюнків з майстерні Франка Ллойда Райта. Центр зацікавлений не тільки у фінальних презентаційних малюнках, але й у таких, які відображують творчий процес та еволюцію від початкового ескіза до фінального проекту.

Друга збірка ССА — це колекція архівів окремих майстрів та архітектурних бюро. Нарховує 60 імен та вважається найбільшою "канадською" частиною колекції Центру. Початком було придбання архіву Ернеста Корм'є (Ernest Cormier), найбільш відомого архітектора Канади початку 20-го сторіччя.

Збірка фотографій нараховує біля 50000 одиниць. Унікальна у своєму роді колекція рівночасно обертає увагу на документальність і на естетичні якості фотографії. Вона цілком покриває історію фотографії від початків у 1839 році до тепер. Остання збірка — це бібліотека Центру — була запечаткована у 1978 році і тепер нараховує біля 165000 книжок (починаючи з 15-го сторіччя). Бібліотека одержує біля 1300 журналів і вважається одною з трьох найбагатіших архітектурних бібліотек світу (разом з Avery Architectural Library in Columbia University та British Architectural Library of RIBA).

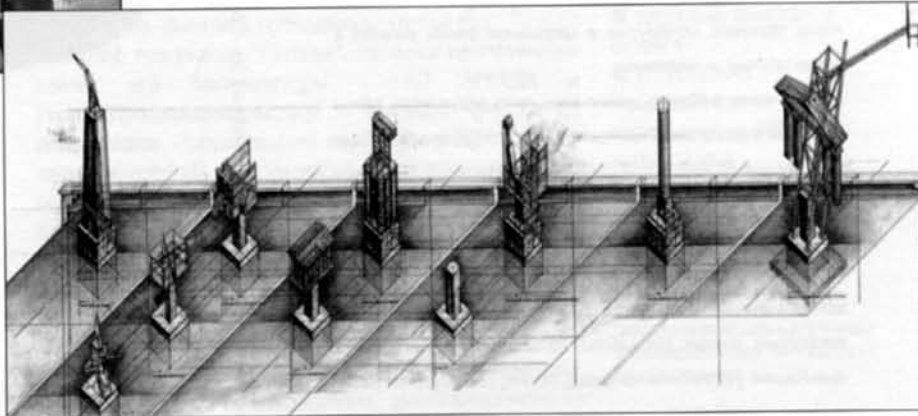
Міський Сад

Сад був розроблений разом з проектом будинку як єдиний комплекс. Ділянка була виділена містом під договір на 75 років. Архітектор Мелвін Чарней (Melvin Charney) виграв конкурс, коли запропонував незвичайну комбінацію саду скульптур та міського саду. Він розподілив Сад на "секції - розповіді": Orchard пригадує часи, коли на цьому місці були яблуневі сади; Arcade дзеркально відображує Будинок Шонессі; Meadow нагадує сільський пейзаж цієї ділянки у 17-18-му сторіччях; Esplanade заглядає у часи індустріального буму на кінці 19-го — початку 20-го сторіччя та підводить відвідувачів до десяти Алегоричних Колон. Архітектор пропонує відвідувачам інтерпретувати колони згідно з їх приватним досвідом, викликає своєрідну дискусію. Знов у Саду зустрічаються кадастрові лінії власності і грають роль осей та прив'язують Сад до історії міста.

Останні події — серія American Century

З червня 1995 року ССА почав роботу з серії п'яти виставок "Американське сторіччя", які будуть тривати до літа 1998 року та циркулювати у Північній Америці, Європі та Азії. Центр вирішив провести ці виставки у зв'язку з кінцем 20-го сторіччя для того, щоб належним чином оцінити сучасну американську культуру, її спадщину та вплив на інші частини світу. Відбулися три виставки серії: "Цени з Нового Світу: європейська архітектура та американський виклик 1893-1969" (хмародер, індустріальні конструкції та інші винаходи з Америки та Європи); друга виставка, "Франк Ллойд Райт: формування американського пейзажу, 1922-1932" (студії з п'яти проектів архітектора); та третя, "Спадщина Фредеріка Ло Олмстеда: фотографії Р.Берлі, Л.Фрідландера та Д.Джеймса" (остання до лютого 1997 року).

Виставки "Архітектура упевнення: проектування парків на теми Діснея" та "Американський газон: поверхня повсякденного життя" триватимуть, відповідно, літом 1997-го та 1998-го років.

Кімната Чаю з Будинку Шонессі з кріслами „I Feltri“ за проектом Гаєтано Пеші.
 ©Photo Robtrt Burley. ССА, Dessign Archive 1990
 Північний фасад ССА, архіт. Пітер Роз.
 ©Photo Richard Bryant. ССА
 Сад ССА. Вид з півночі, показуючий алегоричну колону „Храм-Силос“.
 ©Photo Robtrt Burley. ССА, Dessign Archive 1990
 Мелвін Чарней. Алегоричні колони. 1989
 ©Melvin Charney. ССА 1993

Юлія Бур'янова, магістр архітектури

CANADIEN CENTRE FOR ARCHITECTURE

Початки та ідеї

Канадський Центр Архітектури — Canadian Centre for Architecture (CCA), було відкрито у Монреалі у 1979 році для поширювання архітектурного знання через дослідження, виставки та публікації базовані на його колекціях. Центр був заснований на переконанні, що архітектура, як частина соціального та істотного оточення, належить до інтересів громади. CCA являє собою багато більше, ніж міститься у його назві. Він підтримує архітектурну культуру минулого та сучасності, єднуючи професіоналів з загалом.

Діяльність Центру обіймає чотири напрямки. Перший, найбільш традиційний, пов'язаний із зібранням та зберіганням рідкісних архітектурних матеріалів, тобто малюнків, гравюр, фотографій, книжок і тому подібних. Другий напрямок полягає у підготуванні виставок та публікацій. Третя ланка CCA — це архів та центр документації. Четвертий напрямок зосереджений на програмі навчання для відвідуючих дослідників. Програма розпочне повну діяльність у вересні 1997 року, коли дослідники з Європи та Америки почнуть працювати в офісах Alcan Wing Центру. CCA — це новий тип організації. Коли він був заснований, фундації, поєднуючих функції архітектурного музею та центру досліджень, не існувало окрім Музею архітектури ім. Щусева в Москві (1945), чи такої організації, як Canadian Architectural Archives (1974). Багато праці пішло на підготування статуту Центру як першого у світі типу організації. Було вирішено, що для Центру потрібен особливо запроєктований будинок.

семью объектами инвестирования — это стройки городского уровня.

— Назовите, пожалуйста, эти объекты?

— Австрийская фирма "Чакмен" с Я.Виггом проектирует гостиницу на ул.Аллы Тарасовой. Следующий объект — гостиница "Лейпциг", где уже на крыше растут деревья, придется ее, наверное, разобрать, а не то он сам упадет, как "Театральная" (это объект из этой семерки). Потом Владимирская, 47-49, Владимирская, 20-22 — знаменитые два дома. Далее квартал Красноармейская — Физкультурная — Горького. Затем Грушевского, 9/11 — проектируемые гостиницы. Если бы мы к этим объектам относились так же, как раньше, мол, придите, я подпишу вам АПЗ, и не следили за ними (я имею в виду участие в администрировании, инвестировании и проектировании), шансов на провал было бы значительно больше. Потому что сроки невероятно сжаты... Каждая инвестиционная программа основана на определенных сроках. Такого не бывает, если программа реальная, чтобы она длилась до бесконечности. Вот тут-то обычно и начиналась имитация бурной деятельности. Горадминистрация уже дала мне права быть самостоятельным, нормальным начальником ГлавКиевархитектуры, т.е. четко выполнять в составе команды свои функции. Это уже доверие. Нормальное, а не административно-командное.

— Еще вчера многих отпугивало инвестирование городских программ, а теперь?

— Мы возвращаемся к этому "треугольнику". Сейчас у нас все взаимосвязано. Администрация дает "зеленый коридор", как на таможене. Пожалуйста, приходите — решим все вопросы. В том числе по земле: ведь нужно еще понимать, что это такое, какие документы оформляются. Мы все это упростим. Инвесторам — "зеленую улицу".

— Как работать с большими инвестиционными проектами, если городские инфраструктуры "на пределе"?

— Сегодня просто так запустить большую программу невозможно. Цунами инвестиций ожидать не приходится. Эти семь объектов должны стать аналогами того, что может происходить в будущем. Начинать нужно с маленьких кирпичиков. Надо показывать примеры. Мое участие во всех этих точках имеет одну цель — чувствовать пульс, знать, как идет объект.

— Какими вам видятся перспективные направления городской реконструкции после того, как будут сделаны вот эти первые шаги?

— Все должно делаться параллельно. Если вы обратили внимание, по ул.Владимирской названы пять адресов. Это нельзя назвать случайным. Считаю, что Владимирскую следует закончить и в инженерном отношении, как единый небольшой комплекс. А глобальные

вещи идут параллельно: скоростной трамвай, метро, коммуналки, промышленные территории. Коммунальным мы уже не даем пустовать, создаем там оптовые рынки. То есть сначала нужно деньги заработать, а потом не прятать их по карманам. Деньги — вещь постоянно работающая, и нужно найти смелость их отдавать. Рисковать и отдать — увлекательнейшая такая игра. Строительный бизнес один из популярнейших и стабильных. Но в строительном бизнесе нельзя торопиться.

— Ваше отношение к генеральному плану Киева?

— Будет идти его корректировка. Это живой, нормальный генплан, который разработан до 2005 года. Не вижу необходимости углубляться в дебри теории и заниматься только генеральным планом. Сегодня нельзя быть сторонним наблюдателем, мол, я дал идею, а больше меня ничего не интересует. К сожалению, город не тесто, в которое бросил дрожжи, и оно само поднимется. У плохой хозяйки и то не поднимется. Что касается транспорта, то жизнь вносит изменения в генплан. Считалось, что второй вокзал в Быковне решит наши проблемы. Но направления изменились. Может быть 3-4 небольших вокзала. Это касается не только инженерии, но и удобства людей. Один поехал из Святошина, а другому удобно из Дарницы. Оба направления перспективны. Все должно быть уравновешено.

— Как вы относитесь к попыткам реанимировать "хрущевки"?

— Считаю, что это резерв для создания абсолютно новой качественной застройки. Делаются, конечно, попытки их улучшить — мансарды и все прочее. Устройство мансард перспективно в условиях более капитальной застройки. Я бы их снес. Внутри там все сгнило, заменить нельзя, аварийки туда не едут. Как ни парадоксально это звучит, но раньше, при плановом хозяйстве, это было бы проще: приняли решение и снесли, заложили какие-то деньги...

Сегодня нужно найти предпринимателей, которые поверили бы, и чтобы администрация дала самостоятельность в решении этих вопросов. Пример есть. Те, кто умеет зарабатывать деньги, заинтересованы центром. Они могут расселить людей, удовлетворить все их пожелания, и в центре города появляются свободные перспективные площади. Это более дорогие квартиры. А можно заняться Нивками — это же бизнес. На Печерске очень много "хрущевок". Мое мнение — их надо убирать.

— Что из сделанного в городе вам особенно по душе?

— Каждый новый объект. Потому что приступая к каждому новому, боишься, а вдруг разочулся? А потом чувство жуткого удовлетворения, когда понимаешь, что получилось. ■

Сергей Вячеславович БАБУШКИН родился 10 апреля 1947 года на Урале в городе Свердловске. Профессиональную подготовку получил на строительном факультете Уральского филиала МАРХИ у киевского архитектора Бориса Михайловича Давидсона, а также Алексея Васильевича Овечкина и Германа Ивановича Дубровина. Диплом новоиспеченному архитектору был вручен 23 февраля 1971 года, после чего последовала интересная и во многом поучительная работа в союзном институте Курортпроект в городе Риге. С 1984 года работает в Киеве. В постсоветские времена построил ведущие городские объекты, такие как банки ИНКО и УКРАИНА. 2 сентября 1996 года распоряжением главы Горадминистрации назначен Главным архитектором города Киева.

ГЛАВНЫЙ АРХИТЕКТОР КИЕВА

— Каковы, с вашей точки зрения, место и роль главного архитектора города в формиру-

ющейся новой системе муниципального управления?

— Отвечать на этот вопрос можно будет, наверное, через какое-то время, по итогам моей работы. Естественно, я осознанно шел на эту должность, знал, что нужно сделать по реконструкции, строительству, инженерии, что нужно поднимать вопросы генерального плана. Но сейчас я понимаю, что должен сделать гораздо больше.

Что можно сказать про роль? Главный архитектор осуществляет выбор той концепции городского развития, которую необходимо согласовать со своими коллегами, в том числе и муниципалитетом. Главный есть главный. Приятно, что это осознает и понимает новая команда администрации, в состав которой вхожу и я, а главное — мэр города.

В 1996 году пришла новая, третья команда. А Бог троюбку любит. Думаю, он нам и поможет. А главное поможет наша сообразительность, смекалка и трудолюбие. Приходится идти на нетривиальные решения, в частности снимать очень многие как недавние инструкции, так и оставшиеся еще с 70-80-х.

— Что такое, по-вашему, городской штаб?

— Почему-то мы всегда ожидаем какого-то штаба. Кстати, градсовет сегодня достаточно мобильный. В его состав входят и представители администрации, и депутаты. Он определяет градостроительную политику в городе, в том числе и реконструкцию. Есть некоторая путаница между капитальным ремонтом и реконструкцией, в вопросе о том, что отдавать главному художнику, а что главному архитектору. Надеюсь, наведем порядок. Но сколько бы ни было штабов и команд — все это вещи административные. Я ухожу от этого слова "штаб", потому что к "штабированию" мы привыкли. Это вещь, усыпляющая бдительность многих. Если создан штаб, один надеется на другого, другой на третьего.

Уверен, что при любой политике, в любое время можно грамотно строить и проектировать. Подтверждением тому — мои объекты. Главное, с кем работать, как работать и как за это платить. Если находится инвестор и при этом грамотно составлены инвестиционно-экономическая программа, проектная программа объекта и, соответственно, административная, всегда будет результат. Все это вначале объединяет грамотный проектировщик, который должен все эти вещи понимать. Он не должен идти старым путем: Отдел капитального строительства — Киевпроект — заказчик. Раньше ОКС решал все поставленные задачи. Это была сильная организация профессионалов. Но был один существенный минус. Заканчивая стройку, ОКС не являлся хозяином того, что построил. А раз не хозяин, то сразу теряется заинтересованность в качестве, в методах строительства, в сроках, в стоимостных показателях, в том, что делается вокруг, в мире. Создавалась динамичная система, но она стала, к сожалению, закостенелой и безразличной. И получился замкнутый

круг. Киевпроект тоже спокойно ждал, когда на блюдечке принесут все документы.

В Киеве работала достаточно слаженная схема, проверенная жизнью. И город это доказал, здесь активно строили до 1993 года. И.Салий, приехав тогда из Москвы, удивлялся: там, мол, все краны стоят, а у нас крутятся! Это была потрясающая и непонятная вещь, что мы еще никак не остановились. Во всю развертывалось строительство, работали новые идеи инвестиций и доверия к партнерам. Потом все резко затормозилось. Мы полагали, что к нам все придут... Это было непонимание того, что нужно в Киеве делать. Теперь в Москве краны крутятся, а у нас стоят.

— Почему ничего не строится?

— За последние три-четыре года работы на улице, как я это называю (а "на улице" больше узнаешь, чем сидя в каком-нибудь кресле), пришлось много думать о том, как дальше жить? Понял, что нужна своеобразная система выживания, если занимаешься проектированием. Такая система строится через качество и умение делать три вещи: проектировать, инвестировать и администрировать (т.е. знать существующую систему управления). Проектирование — это голова (не в том смысле, что оно главное). Затем инвестиции и администрирование, результатом которых является стройка. Стройка — это ноженьки, которыми объект поднялся и пошел, когда мы его уже построили. Но проектирование — это основа.

То же самое касается и главного архитектора города. Только он решения принимает не по одному объекту, а за всю серьезную машину, которая работает на большой интересный город.

— Ваше отношение к опыту предшественников?

— Я с большим вниманием следил за работой своих предыдущих коллег, анализировал, кто как работал, когда понял, что сам буду работать главным архитектором. Счастлив, что начал свою архитектурную деятельность в Киеве при Валентине Ивановиче Ежове, и безмерно ему благодарен. Вспоминал, как работал Жариков, уже задним числом. К сожалению, не знаком был с Ивановым, но много слышал из рассказов своих коллег Дубка и Ю.Писковского... Произвел блиц-анализ, что делать дальше, когда находишься в реальной ситуации. Мое мнение — надо брать как константу "проект-инвестиции-администрация". Убедился в течение последних месяцев, что практика должна быть ближе к администрации. Необходимы предложения по изменению большинства действующих инструкций и административных программ...

— Из триады, которую вы обозначили, новым является звено "инвестиции"...

— Инвестора надо искать. Настоящих инвесторов, к сожалению, еще нет. Чаще всего это имитация бурной деятельности. Есть посредники, элемент совершенно нормальной экономической жизни. То есть люди приезжают, получают определенные гарантии и уезжают искать инвесторов. Кстати, инвестиции могут быть не только иностранными. По моему убеждению, они придут в первую очередь от местных инвесторов. Сегодня мы занимаемся примерно

Для тех, кто делает и любит город

Реконструкция — это не лечение какой-то болезни, а естественный процесс развития организма.
Николай ДЕМИН

Строительный бизнес один из популярнейших и стабильных.
Но в строительном бизнесе нельзя торопиться.
Сергей БАБУШКИН

Профессиональное всегда является однозначным.
Владимир СМЕРНОВ

Якщо ми створимо в місті добрі умови для бізнесменів, то з'явиться капітал,
який поступово оздоровить нашу економіку.
Я прихильник підходу "чим менше — тим краще", чим менше держави, тим краще
для бізнесу.
Роман ЗВАРИЧ

Я теж трохи ухилявся від Київради, але тепер всі ці питання переосмислив і раджу всім,
хто хоче політичного довголіття: не творіть подібного!
Іван САЛІЙ

Олександр Олександрович Омельченко — будівельник,
і ми страшенно порадили, що він будівельник. Він дуже активна людина.
Ми бачили це напередодні Дня Незалежності: зразу ж почали перероблятися площі...
Якби він був хірург, то ми всі були б прооперовані. Це добре, що він будівельник.
Наталія ШИМАНСЬКА

Ми вже якось при звичайся до того, навіть вже в Конституції записано,
що Київ має прав менше, ніж село.
Валерій РУБЦОВ

Городская реконструкция это, во-первых, попытка помыслить
новую социокультурную норму
для уже сложившейся и функционирующей структуры города
и, во-вторых, это воплощение вновь помысленного
в каждый раз новую деятельность ситуацию.
Иначе говоря, реконструкция это культурная рефлексия
текущего и изменчивого пространства,
выход в интеллигентный, мыслительный слой,
взыскание Града небесного.
В свою очередь деятельность
воплощается в повторяющихся строительно-созидательных актах,
ограниченных одним вмещающим пространством — Града земного.
Проще простого, реконструкция
это реализация механизма бытийствования культуры.

Если вы хотите узнать все о городской реконструкции, но негде спросить, читайте этот номер!
С вами говорит А.С.С